

Kołodziejczyk, Arkadiusz

"Grodziszczanie", Marek Cabanowski, Grodzisk Mazowiecki 2001 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 13, 312-313

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Jan Borysiak, Feliks Jankowski, Zbigniew Łukaszewski,
Z dziejów Ochotniczej Straży Pożarnej w Gąbinie
w latach 1898–1998,
Gąbin 2000, ss. 96**

Publikacja prezentuje stuletnie dzieje jednego z najbardziej zasłużonych stowarzyszeń na ziemiach polskich — Ochotniczej Straży Pożarnej w Gąbinie, mieście o XIV-wiecznym rodowodzie. W rozdziale pierwszym przedstawiony został rys historii Gąbina, w drugim omówiono pokrótce dzieje ochotniczego ruchu strażackiego, trzeci zaś przybliży czytelnikowi historię gąbińskiej OSP, która powstała w 1898 r. „[...] Grupa obywateli dobrej woli, pomimo ciężkiej przeprawy z ówczesnymi władzami zaborczymi, zorganizowała Straż Pożarną Ochotniczą pod nazwą «Gąbińskie Stowarzyszenie Straży Ogniowej», aby bezinteresownie i dobrowolnie nieść pomoc zagrożonym kłęskami bliźnim i stać się ostoją życia społecznego i politycznego w mieście” — czytamy w monografii (s. 67). Bogato ilustrowana archiwalnymi i współczesnymi fotografiami, oparta na szerokiej bazie źródłowej praca, przedstawia też sylwetki strażaków-ochotników, którzy współtworzyli i nadal tworzą wizerunek miasta. Książka jest kolejnym dowodem na ogromne zapotrzebowanie społeczne na działalność strażacką i konieczność dokumentowania dziejów tego pięknego, zasłużonego i prawdziwie patriotycznego ruchu.

Arkadiusz Kołodziejczyk

**Marek Cabanowski, Grodziszczanie,
Grodzisk Mazowiecki 2001, ss. 183**

Historiografia Grodziska Mazowieckiego, a szerzej — Mazowsza, wzbogaciła się o kolejną pracę zasłużonego regionalisty i popularyzatora dziejów Grodziska i okolic — przewodniczącego Rady Miejskiej w tym mieście, Marka Cabanowskiego. Autor z godnym podziwu zapałem gromadzi od lat źródła i materiały do dziejów swego miasta i ziemi grodziskiej, czego efektem są wciąż nowe publikacje¹. W prezentowanym tomie przybliży czytelnikom sylwetki zasłużonych grodziszczan: jeźdźca — olimpijczyka, majora Kazimierza Szoslanda (1891–1944), sławnego szachisty Mieczysława (Miguela) Najdorfa (1910–1997), niemniej słynnego żeglarza, kapitana Leonida Teligi (1917–1970), który jako pierwszy Polak odbył na jachcie „Opty” samotny rejs dookoła świata,

¹ Por. wcześniejsze prace M. Cabanowskiego: *Opowieści o kościołach dawnego dekanatu grodziskiego*, Grodzisk Maz. 1996; *Domy i ludzie*, Grodzisk Maz. 1998; *Domy i ludzie*, cz. II, Grodzisk Maz. 1999; *Wierni ziemi grodziskiej*, Grodzisk Maz. 2001.

malarza Franciszka Ejsmonda (1859–1931) i jego syna — poetę i prozaika Juliana Ejsmonda (1892–1930), księżny Zinaidy i księżniczki Reginy z Druckich–Lubeckich, doktora Marka Edelmana, ostatniego dowódcy powstania w getcie warszawskim w 1943 r., malarza, prof. Jana Skotnickiego, księdza Jana Pajkerta (1887–1964), działacza rolniczego Jana Siwca (1891–1961), wreszcie Lecha Zondka (1952–1985), poległego walcząc z radziecką interwencją w Afganistanie. Książkę uzupełniają fotografie i indeks osobowy.

Arkadiusz Kołodziejczyk

„Rocznik Kałuszyński”, z. 1, Kałuszyn 2001, ss. 127

Nie słabnie — mimo wszechobecnych oznak kryzysu kultury — zainteresowanie regionalistyką, widoczne m.in. poprzez stale rosnącą liczbę publikowanych monografii, studiów, pryczyneków, a także periodyków regionalnych. Jednym z nich jest „Rocznik Kałuszyński” — organ Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Kałuszyńskiej, którego pierwszy zeszyt ukazał się w 2001 r. „Rocznik jest pierwszą próbą zbierania i porządkowania wiadomości związanych z Kałuszyńcem i Ziemią Kałuszyńską. Stanowi on zbiór opracowań dotyczących historii naszego miasta i okolicy. Historia ta nie zawsze jest wszystkim znana i w sposób właściwy rozpowszechniona. Ponieważ jest to historia tworzona przez ludzi tu mieszkających, czyni to ją bardzo ciekawą i ważną dla każdego mieszkańca tej naszej małej ojczyzny” — podkreślił w przedmowie do „Rocznika Kałuszyńskiego” prezes TPZK Jerzy Wierzbicki. Publikacja zawiera m.in. rys historyczny Kałuszyna (autorka — Maria Bartosiak), artykuł poświęcony zabytkom okolic Kałuszyna (Andrzej Wocial), rys historyczny Kościoła katolickiego w mieście (Emil Noiński), opracowanie poświęcone dziejom kałuszyńskiej ochotniczej straży pożarnej (E. Noiński). Teksty wzbogacają fotografie i rysunki. Z zainteresowaniem wypada oczekiwać na kontynuację „Rocznika”, stanowiącego dowód, że nawet niewielkie społeczności małomiasteczkowe są w stanie przygotować wartościowe publikacje o popularnonaukowym charakterze.

Arkadiusz Kołodziejczyk